

niemieckiej i francuskiej wskazać ponownie na znaczenie, jakie przywiązane jest do tego zagadnienia i wyrazić nadzieję, że rokowania można będzie zakończyć tak szybko, jak tylko to będzie możliwe. Zarówno Niemcy jak i Francja żywią nadal przekonanie, że ich przyszłość związana jest z budową zjednoczonej Europy."

Podał *Marian Jaśkowski*

WSPÓLNE OŚWIADCZENIE DELEGACJI PARTYJNO-RZĄDOWYCH PRL i NRD*

„Na zaproszenie Komitetu Centralnego Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności i Rządu Niemieckiej Republiki Demokratycznej w dniach od 15 do 19 października 1962 roku przebywała z wizytą przyjaźni w Niemieckiej Republice Demokratycznej delegacja Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i rządu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z pierwszym sekretarzem Komitetu Centralnego Władysławem Gomułką i Prezesem Rady Ministrów Józefem Cyrankiewiczem na czele.

W toku wizyty delegacja zwiedziła stolicę Niemieckiej Republiki Demokratycznej i szereg obiektów przemysłowych i rolniczych w okręgach Karl-Marx-Stadt, Halle i Gera, zapoznając się z osiągnięciami budownictwa socjalistycznego i z wielkim postępem we wszystkich dziedzinach życia społecznego w Niemieckiej Republice Demokratycznej. W toku licznych spotkań społeczeństwo Niemieckiej Republiki Demokratycznej witało niezwykle goraco i serdecznie delegację bratniej Rzeczypospolitej Ludowej. Jest to jeszcze jednym dowodem przełomu, jaki dokonał się w stosunkach polsko-niemieckich. Stało się to możliwe dlatego, że układają się one na gruncie wspólnej platformy ideowej, wspólnego stosunku do sprawy pokoju, do sprawy bezpieczeństwa i współżycia narodów.

W czasie wizyty zostały przeprowadzone między obiema delegacjami rozmowy, w których udział wzięli:

Ze strony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

Władysław Gomułka — pierwszy sekretarz Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,

Józef Cyrankiewicz — członek Biura Politycznego Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,

Ryszard Strzelecki — sekretarz Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, członek Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

Stanisław Kulczyński — przewodniczący Centralnego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego, zastępca przewodniczącego Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

Józef Ozga-Michalski — wiceprezes Naczelnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, członek Rady Państwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

Eugeniusz Szyr — wiceprezes Rady Ministrów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, członek Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,

Marian Naszkowski — wiceminister Spraw Zagranicznych, członek Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,

Tadeusz Kropczyński — wiceminister Handlu Zagranicznego,

Antoni Walaszek — pierwszy sekretarz Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Szczecinie,

Feliks Baranowski — ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Niemieckiej Republice Demokratycznej.

Ze strony Niemieckiej Republiki Demokratycznej:

Walter Ulbricht — pierwszy sekretarz Komitetu Centralnego Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności, przewodniczący Rady Państwa Niemieckiej Republiki Demokratycznej,

Willi Stoph — członek Biura Politycznego Komitetu Centralnego Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności, pierwszy zastępca przewodniczącego Rady Ministrów Niemieckiej Republiki Demokratycznej,

Bruno Leuschner — członek Biura Politycznego Komitetu Centralnego Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności, zastępca przewodniczącego Rady Ministrów Niemieckiej Republiki Demokratycznej,

* „Trybuna Ludu” nr 292, z 22 X 62 r.

Dr Lothar Bolz — zastępca przewodniczącego Rady Ministrów Niemieckiej Republiki Demokratycznej, minister Spraw Zagranicznych, przewodniczący Niemieckiej Partii Narodowo-Demokratycznej,

August Bach — zastępca przewodniczącego Izby Ludowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej, przewodniczący Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej,

Dr Max Suhrbier — zastępca przewodniczącego Rady Ministrów Niemieckiej Republiki Demokratycznej, przewodniczący Niemieckiej Partii Liberalno-Demokratycznej,

Ernst Goldenbaum — zastępca przewodniczącego Izby Ludowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej, przewodniczący Niemieckiej Demokratycznej Partii Chłopskiej,

Johannes Koenig — wiceminister Spraw Zagranicznych,

Wolfgang Rauchfuss — wiceminister Handlu Zagranicznego i Wewnętrzniemieckiego,

Harry Tisch — pierwszy sekretarz Komitetu Okręgowego Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności w Rostocku,

Richard Gypfner — ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

W toku rozmów, które odbyły się w przyjacielskiej i serdecznej atmosferze, dokonano wymiany poglądów w sprawie interesujących obie strony problemów sytuacji międzynarodowej oraz omówiono zagadnienia związane z dalszym rozwojem braterskiej współpracy między Polską Rzeczpospolitą Ludową i Niemiecką Republiką Demokratyczną. Rozmowy wykazały pełną zgodność poglądów we wszystkich omawianych sprawach.

I

Obie strony stwierdzają z zadowoleniem, że okres, który upłynął od czasu ostatniej wizyty delegacji partyjno-rządowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w 1958 roku — to okres dalszego postępu i rozwoju w budownictwie socjalistycznym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej, a równocześnie okres nowych wielkich osiągnięć całego obozu socjalistycznego, wzrostu jego potencjału gospodarczego, dalszego rozkwitu nauki, techniki i kultury.

Rozwój wydarzeń potwierdza, że główną cechą współczesnego układu sił w świecie jest stale rosnąca przewaga systemu socjalistycznego nad systemem kapitalistycznym. Z roku na rok nieustannie rozwija się i umacnia siła i zwartość wielkiej wspólnoty państw socjalistycznych. Szczególnie imponujący jest rozwój gospodarki i kultury Związku Radzieckiego, a epokowe osiągnięcia radzieckiej nauki i techniki w zakresie pokojowego zdobywania kosmosu budzą uznanie i podziw całego świata. Zmiana międzynarodowego układu sił na korzyść socjalizmu i pokoju, potęga państw obozu socjalistycznego, antywojenna postawa państw powstałych na gruzach kolonializmu i państw prowadzących politykę neutralistyczną oraz stały wzrost ruchu mas ludowych na rzecz pokoju — oto czynniki stwarzające realną możliwość wyeliminowania wojny z życia ludzkiego.

Głównym problemem walki o zabezpieczenie pokoju w Europie i na świecie jest sprawa powszechnego i całkowitego rozbrojenia pod ścisłą kontrolą międzynarodową. Radzieckie propozycje rozbrojeniowe stanowią rzetelny a zarazem realny program rozwiązania tego żywotnego dla ludzkości zagadnienia.

Podstawową przeszkodą na drodze do osiągnięcia tego celu jest stanowisko mocarstw zachodnich, które sprzeciwiają się uporczywie podjęciu wszelkich konkretnych kroków rozbrojeniowych.

Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna oświadczają, że wraz ze Związkiem Radzieckim i wszystkimi państwami obozu socjalistycznego, przy poparciu innych krajów pragnących pokoju i wszystkich pokojowych sił na świecie, nie będą nadal szęścić wysiłków dla rozwiązania problemu rozbrojenia jako jedynej w naszych czasach drogi do uwolnienia ludzkości od groźby wojny. Oba państwa domagają się jednocześnie zakazu wszelkich prób z bronią jądrową. Popierają one radzieckie propozycje zawarcia układu o zakazie prób w atmosferze, kosmosie i pod wodą, przy jednoczesnym wstrzymaniu prób podziemnych do czasu osiągnięcia porozumienia w sprawie zakazu tych prób, jak również konstruktywne propozycje ośmiu państw neutralnych przedstawione na genewskiej konferencji rozbrojeniowej.

W poczuciu swej szczególnej odpowiedzialności za zabezpieczenie pokoju Niemiecka Republika Demokratyczna wysunęła propozycje w sprawie rozpoczęcia powszechnego i całkowitego rozbrojenia od konkretnych kroków ze strony obu państw niemieckich a szczególnie od porozumienia obu tych państw w sprawie wyrzeczenia się nabywania, produkowania

i rozlokowania na swych terytoriach broni jądrowej. Polska Rzeczpospolita Ludowa oświadcza, że wprowadzenie w życie tej propozycji stanowiłoby istotny wkład do realizacji powszechnego i całkowitego rozbrojenia.

Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna ponownie podkreślają swą wolę uczestniczenia w porozumieniach w sprawie kroków częściowych, które prowadziłyby do osłabienia napięcia i ułatwienia postępu w rokowaniach o powszechne i całkowite rozbrojenie. Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna opowiadają się za zakazem dalszego rozprzestrzeniania broni nuklearnej i w pełni popierają propozycje Związku Radzieckiego w tej sprawie. Popierają one propozycje w sprawie zawarcia paktu o nieagresji między krajami NATO i Układu Warszawskiego, w sprawie zakazu propagandy wojennej oraz propagowania odwetu i rewizji istniejących granic, w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie środkowej. Polska propozycja utworzenia strefy bezatomowej poparta przez wszystkie kraje socjalistyczne zyskuje coraz więcej zwolenników również w szerokich kołach na Zachodzie.

O rosnącym poparciu dla idei stref bezatomowych jako kroku naprzód ku pełnemu i powszechnemu rozbrojeniu świadczą inicjatywy utworzenia podobnych stref w innych rejonach świata.

Niestrudzone inicjatywy Związku Radzieckiego i innych państw socjalistycznych zmierzające do odprężenia i uregulowania spornych problemów międzynarodowych w drodze rokowań znajdują coraz większe zrozumienie w świecie. Coraz szersze koła społeczne i polityczne opowiadają się za pokojowym współistnieniem jako jedyną drogą prowadzącą do uratowania ludzkości przed bezmiarem nieszczęść wojny atomowej.

Likwidacja pozostałości drugiej wojny światowej i zawarcie niemieckiego traktatu pokojowego jest pierwszoplanowym zadaniem na drodze do złagodzenia napięcia i do rozbrojenia.

Zródłem bowiem ustawicznego zaogniania sytuacji w Europie jest fakt, że przy aktywnym poparciu mocarstw zachodnich odbudowany został w Niemczech zachodnich agresywny imperializm niemiecki. Określając politykę Niemieckiej Republiki Federalnej siły militarysty i odwetu powiększają nieustannie swój potencjał wojskowy, domagają się uporczywie broni jądrowej, zdobywają coraz szerszy wpływ na politykę Paktu Atlantyckiego.

Popierając politykę Niemieckiej Republiki Federalnej mocarstwa wchodzące w skład tego paktu prowadzą wysoce niebezpieczną grę. W tym świetle rozpatrywać należy również politykę prowadzoną obecnie przez Francję, która niepomna historycznych doświadczeń narodu francuskiego i innych narodów Europy udziela kredytu agresywnemu militarystom niemieckim.

Szczególnie niebezpiecznym siedliskiem dywersji i prowokacji antypokojowych, skierowanych przeciwko Niemieckiej Republice Demokratycznej i całemu obozowi socjalistycznemu, jest Berlin zachodni, w którym utrzymuje się od dawna już anachroniczny i bezprawny reżim okupacyjny. Miasto to przekształcone zostało w bazę Paktu Atlantyckiego.

Agresywnym planem zachodnioniemieckich militarystów i odwetowców skierowanym przeciwko Niemieckiej Republice Demokratycznej, Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i całemu obozowi socjalistycznemu — musi być położony kres. Drogą do osiągnięcia tego celu byłoby podpisanie traktatu pokojowego z obydwojma państwami niemieckimi oraz normalizacja sytuacji w Berlinie zachodnim przez przekształcenie go w zdemilitaryzowane wolne miasto.

Związek Radziecki, poparty przez wszystkie państwa socjalistyczne, dąży do pokojowego rozwiązania tych problemów w drodze porozumienia z uwzględnieniem interesów wszystkich zainteresowanych stron. Państwa socjalistyczne nie zaniedbują niczego, aby wyczerpać wszystkie środki prowadzące do tego celu. Jednakże zawarcie traktatu pokojowego nie może być bez końca odwlekane. Jeśli nie dojdzie do zawarcia traktatu pokojowego z obydwojma państwami niemieckimi z powodu oporu mocarstw zachodnich i odwetowych sił w Niemczech zachodnich, Polska Rzeczpospolita Ludowa zawrze wspólnie z innymi państwami, które wyrażają gotowość w tym kierunku, traktat pokojowy z Niemiecką Republiką Demokratyczną. Rozwiąże to również sprawę przekształcenia Berlina zachodniego w zdemilitaryzowane wolne miasto przy pełnym poszanowaniu suwerennych praw Niemieckiej Republiki Demokratycznej, na której terytorium znajduje się to miasto. Berlin zachodni przestanie być siedliskiem prowokacji i ogniskiem wojny.

Niemiecka Republika Demokratyczna oświadcza gotowość zagwarantowania na podstawie norm prawa międzynarodowego pokojowego wykorzystania dróg komunikacyjnych łączących wolne miasto Berlin zachodni poprzez terytorium Niemieckiej Republiki Demokratycznej ze

światem zewnętrznym. Status wolnego miasta zostanie zabezpieczony skutecznymi gwarancjami międzynarodowymi. Ludność Berlina zachodniego będzie posiadać prawo decydowania o swym wewnętrznym ustroju.

Polityka stosowania pogróżek, do której znów próbują się uciekać określone koła na Zachodzie, nie może mieć żadnego wpływu na zdecydowaną wolę państw socjalistycznych usunięcia zarzewia wojny i utrwalenia pokoju w Europie. Zbankrutowana polityka z pożycej siły skazana jest na fiasko. Zjednoczona potęga państw Układu Warszawskiego, ich pokojowa polityka, jak również postawa wszystkich pokojowo usposobionych rządów i trzeźwo myślących kół na Zachodzie, walka wszystkich sił pokoju pokrzyżuje plany sił zimnej wojny oraz zabezpieczy pokój.

Niemiecka Republika Demokratyczna ocenia wysoko wkład Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do walki o rozwiązanie nabrzmiałych problemów w Europie i na świecie. Rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej wyraża swe pełne uznanie rządowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za jego wytrwałe wysiłki na arenie międzynarodowej w ramach ogólnej walki obozu socjalistycznego o powszechne i całkowite rozbrojenie oraz o zwycięstwo zasad pokojowego współistnienia.

Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wysoko ocenia wysiłki Niemieckiej Republiki Demokratycznej w walce przeciwko agresywnemu militaryzmowi zachodnoniemieckiemu oraz jej wielki wkład do sprawy zabezpieczenia pokoju w Europie i pokojowej przyszłości narodu niemieckiego. Polska Rzeczpospolita Ludowa całkowicie popiera konstruktywne propozycje Niemieckiej Republiki Demokratycznej zmierzające do pokojowego rozwiązania tych problemów. Od chwili swego powstania Niemiecka Republika Demokratyczna — pierwsze w historii Niemiec państwo robotników i chłopów — prowadzi konsekwentnie politykę przyjaźni i pokojowej współpracy między narodami. Dzięki swej słusznej polityce, zgodnej z interesami pokoju oraz z interesami narodu niemieckiego i innych narodów europejskich, Niemiecka Republika Demokratyczna stale umacnia swą pozycję i autorytet na arenie międzynarodowej.

Poważnym wkładem do zapewnienia pokoju w Europie i ważnym krokiem w kierunku umocnienia suwerenności i bezpieczeństwa Niemieckiej Republiki Demokratycznej były zarządzenia rządu Niemieckiej Republiki Demokratycznej z dnia 13 sierpnia 1961 roku zabezpieczające granicę państwową Niemieckiej Republiki Demokratycznej z Berlinem zachodnim, wydane na podstawie wspólnych postanowień państw — uczestników Układu Warszawskiego. Bezpieczeństwo granic Niemieckiej Republiki Demokratycznej jest również jedną z podstawowych gwarancji pokojowego rozwoju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i bezpieczeństwa polskiej granicy na Odrze i Nysie. Granica ta jest skutecznie chroniona przez potęgę całego obozu socjalistycznego podobnie jak granica państwowa Niemieckiej Republiki Demokratycznej na Łabie i Wezerze.

Obie strony poświęciły dużo uwagi wydarzeniom w rejonie Morza Karaibskiego w związku z agresywnymi poczynaniami Stanów Zjednoczonych wymierzonymi przeciwko pokojowej, nikomu nie zagrażającej Kubie. Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna udzielają narodowi kubańskiemu pełnego poparcia w jego słusznej i sprawiedliwej walce o utrzymanie wolności i suwerenności i występują zdecydowanie przeciw uzurpowaniu sobie przez jakiegokolwiek państwo prawa do ingerowania w wewnętrzne sprawy drugiego kraju, jak również przeciw organizowaniu sprzecznej z prawem międzynarodowym blokady Kuby. Obie delegacje popierają stanowisko Związku Radzieckiego, który w swym oświadczeniu z 12 września 1962 roku przestrzegł przed niebezpieczeństwem grożącym pokojowi świata w wyniku poczynañ Stanów Zjednoczonych wobec Kuby i wezwał odpowiedzialne koła amerykańskie do odejścia od tej niebezpiecznej polityki.

Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna oświadczają, iż będą nadal prowadziły konsekwentną i zdecydowaną walkę o niezwłoczne wprowadzenie w życie deklaracji o likwidacji systemu kolonialnego, uchwalonej na XV sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych. Walka o pełną likwidację kolonializmu we wszystkich jego przejawach jest nieodłączną częścią światowej walki o pokój.

Obie strony wyrażają pełną solidarność z walką krajów wyzwolonych z jarzma kolonialnego, jak również krajów jeszcze częściowo zależnych, o umocnienie ich niepodległości i o kształtowanie ustroju społecznego zgodnie z wolą ich narodów.

Kierując się leninowskimi zasadami pokojowej koegzystencji państw o różnych systemach społecznych, obie strony stoją na stanowisku szerokiego rozwijania międzynarodowej wymiany handlowej, współpracy gospodarczej i kulturalnej na zasadzie równouprawnienia i wzajemnych korzyści. Uważają one, że posunięcia państw zachodnich wyrażające się

w tworzeniu zamkniętych bloków ekonomiczno-politycznych a zwłaszcza Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, wymierzone są przeciwko rozwojowi pokojowej współpracy międzynarodowej. Obie strony popierają wysuniętą przez Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich propozycję zwołania światowej konferencji handlowej, na której rozpatrzone by sprawę utworzenia międzynarodowej organizacji handlowej.

Obie strony stwierdzają, że Organizacja Narodów Zjednoczonych zgodnie z jej zadaniami i celami może i powinna odegrać ważną rolę w odprężeniu sytuacji międzynarodowej i rozwoju pokojowej współpracy. By móc spełniać tę rolę, organizacja ta i jej organa powinny odzwierciedlać obecny układ sił w świecie. Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna domagają się przywrócenia Chińskiej Republice Ludowej należnych jej praw w Organizacji Narodów Zjednoczonych. Uważają one również, że przyjęcie obu państw niemieckich w poczet członków Organizacji Narodów Zjednoczonych byłoby ważnym wkładem do odprężenia sytuacji w Europie i do normalizacji stosunków pomiędzy dwoma państwami niemieckimi.

II

Podstawę stosunków gospodarczych i naukowo-technicznych między Polską Rzeczpospolitą Ludową i Niemiecką Republiką Demokratyczną stanowi wspólnota celów obu państw w dziele budowy socjalizmu i utrzymania pokoju.

Obie strony omówiły obecny stan współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej. Stwierdzono, że w ostatnich latach rozwinęły się nowe formy współpracy, w wyniku których osiągnięto postęp w specjalizacji i kooperacji w przemyśle maszynowym, elektrotechnicznym, chemicznym oraz w innych gałęziach przemysłu. Wyrazem tego pogłębienia stosunków między obu krajami, mających również znaczenie dla wzmocnienia całego obozu socjalistycznego, są:

— Budowa rurociągu naftowego „Przyjaźń”, prowadzącego ze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich do Płocka w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i do Schwedt w Niemieckiej Republice Demokratycznej, którym popłynie ropa naftowa, dostarczana przez Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich do Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej,

— a także wspólne prace przy budowie odkrywkowych kopalń węgla brunatnego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w rejonach Turoszowa i Konina.

Obie delegacje kierują się w swoich dążeniach do pogłębienia współpracy gospodarczej wytycznymi i postanowieniami narady pierwszych sekretarzy partii komunistycznych i robotniczych krajów — członków Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej oraz XVI Sesji Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, które odbyły się w czerwcu 1962 r. w Moskwie.

Wynikające z tych postanowień najbliższe zadania pogłębienia podziału pracy w przemyśle oraz koordynacji prac badawczych, projektowych i konstrukcyjnych między obu państwami zostały omówione na III Sesji Polsko-Niemieckiego Komitetu Współpracy Gospodarczej na początku października w Warszawie. Niezbędne przedsięwzięcia zostały ustalone we wspólnym protokole podpisanym przez obie strony w dniu 10 października 1962 r.

Uwzględniając obecny stan współpracy w produkcji obu krajów, delegacje postanowiły wzmocnić współpracę gospodarczą i naukowo-techniczną i nadać jej nowe formy. Osiągnięto to głównie przez specjalizację i kooperację oraz inne formy bliskiej i bezpośredniej współpracy w produkcji obu naszych krajów w oparciu o najwyższy poziom techniki, przede wszystkim w przemyśle chemicznym, hutniczym, maszynowym i elektrotechnicznym.

Obie delegacje zlecają swoim rządów realizację uchwał zawartych w protokole z dnia 10 października 1962 r. Dotyczą one w szczególności następujących dziedzin:

- Zasady wspólnych prac badawczych i projektowych w dziedzinie petrochemii.
- Współpraca w produkcji i pracach naukowo-badawczych oraz specjalizacja i kooperacja w przemyśle farmaceutycznym, barwników oraz artykułów fotochemicznych.
- Koordynacja i specjalizacja produkcji włókien sztucznych i syntetycznych.
- Współpraca w pracach badawczych i produkcji koksu formowanego.
- Specjalizacja i kooperacja produkcji oraz wzajemne dostawy w zakresie wyposażenia.
- Współpraca w projektowaniu i produkcji urządzeń i maszyn dla kopalń odkrywkowych.
- Specjalizacja i kooperacja produkcji oraz wzajemne dostawy w zakresie wyposażenia okrętowego.
- Współpraca w pracach projektowych i w produkcji urządzeń oraz specjalizacja i kooperacja w tej dziedzinie.
- Koordynacja, unifikacja i specjalizacja produkcji silników wysokoprężnych, dużych maszyn elektrycznych oraz przekładników silnopędowych.

— Specjalizacja i wzajemne dostawy w zakresie urządzeń i linii technologicznych dla przemysłu chemicznego, a także wspólne prace badawcze i projektowe oraz współpraca w produkcji maszyn i urządzeń dla przemysłu spożywczego.

— Unifikacja i wspólne projektowanie oraz współpraca w produkcji dużych kotłów parowych, jak również w przygotowaniu wspólnej produkcji turbin gazowych.

— Specjalizacja i kooperacja w przemyśle motoryzacyjnym.

— Wspólne prace badawcze i specjalizacja w dziedzinie produkcji półprzewodników.

— Wspólne planowanie budowy oraz rozbudowy i wykorzystania urządzeń i środków komunikacyjnych i transportowych (stacje graniczne, porty, żegluga).

— Wzajemna konsultacja planów rozwoju gospodarczego rejonów przygranicznych obu krajów.

— Koordynacja prac badawczych i projektowych oraz ustalanie przez właściwe organa Polskiej Rzeczywspolitej Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej zadań w zakresie nauki i techniki, które powinny być wspólnie prowadzone.

Dla rozwiązania zadań wynikających z rozszerzania współpracy i wzajemnych usług w dziedzinie transportu — obie delegacje postanowiły, że zawarta zostanie w najbliższym czasie wieloletnia umowa transportowa.

Przewidziany rozwój nowych form współpracy gospodarczej między obu krajami powinien prowadzić do znacznego zwiększenia wymiany towarowej.

Obroty towarowe przewidziane w obowiązującej umowie wieloletniej na lata 1961—1965 zostały w roku 1961 przekroczone o 10 proc. W roku 1962 obroty będą przypuszczalnie o 15 proc. wyższe, niż przewidziano w umowie na ten rok. Obie delegacje wyrażają przekonanie, że — mimo tego korzystnego rozwoju wymiany towarowej — istnieją dalsze możliwości rozszerzenia wzajemnych obrotów między obu krajami.

Obie delegacje zalecają właściwym organom Polskiej Rzeczywspolitej Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej rozszerzenie umowy o wzajemnych dostawach towarów na lata 1963—1965.

Oba kraje są zdecydowane tak rozwinąć i pogłębić wzajemne stosunki gospodarcze, aby przyczyniły się one do jak największego wzmocnienia gospodarki narodowej obu krajów, a tym samym socjalistycznego systemu gospodarczego i do jego zwycięstwa w pokojowym współzawodnictwie ekonomicznym z kapitalizmem.

III

Między kierownictwami Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności dokonano wymiany poglądów na temat działalności obu partii w budowie socjalizmu, problemom międzynarodowego komunistycznego ruchu robotniczego oraz zagadnień dalszego rozwoju stosunków wzajemnych.

Obie strony stwierdziły zgodnie, że rozwój wydarzeń wykazał w pełni słuszność historycznych uchwał partii komunistycznych i robotniczych przyjętych w Moskwie w 1957 i 1960 roku. Obie partie przywiązują szczególne znaczenie do dalszego zacieśniania więzi i braterskiej współpracy krajów socjalistycznych, których siła i jedność jest decydującym czynnikiem w walce o pokój i socjalizm.

Obie strony stwierdziły z zadowoleniem, że kierując się zasadami marksizmu-leninizmu oraz proletariackiego internacjonalizmu, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza i Niemiecka Socjalistyczna Partia Jedności owocnie rozwijają i umacniają wzajemną współpracę z pożytkiem dla budownictwa socjalistycznego obu krajów oraz całości obozu socjalistycznego. Szybki postęp i rozwój gospodarczy naszych krajów stanowi ważny wkład do zwycięstwa idei pokoju i socjalizmu.

Prowadząc konsekwentną walkę o pokój i zwycięstwo socjalizmu oraz realizując w swych krajach wielkie dzieło budownictwa socjalistycznego, obie partie będą nadal czerpać z bogatej skarbnicy rewolucyjnych doświadczeń innych partii komunistycznych i robotniczych, a przede wszystkim z doświadczeń i osiągnięć Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego — awangardy międzynarodowego ruchu komunistycznego. Uchwalony przez XXII Zjazd Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego program budownictwa komunizmu w Związku Radzieckim jest drogowskazem dla Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności oraz dla wszystkich partii komunistycznych i robotniczych w ich walce o zbudowanie socjalizmu przy uwzględnieniu historycznych i społecznych warunków każdego kraju.

Obie partie będą nadal walczyć o czystość teorii marksizmu-leninizmu przeciw wszelkim przejawom rewizjonizmu, dogmatyzmu i burżuazyjnego nacjonalizmu.

Polska Zjednoczona Partia Robotnicza i Niemiecka Socjalistyczna Partia Jedności będą nadal umacniać swą wzajemną współpracę drogą konsultacji i wymiany doświadczeń między komitetami centralnymi partii, kierownictwami organizacji wojewódzkich, względnie okręgowych w rejonach przygranicznych oraz między organizacjami partyjnymi wielkich zakładów produkcyjnych.

Obie strony wyrażają głębokie przekonanie, że wizyta delegacji Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i rządu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w Niemieckiej Republice Demokratycznej przyczyni się do dalszego rozwoju wszechstronnych stosunków wzajemnych, utrwalenia braterskiej przyjaźni między Polską Rzeczpospolitą Ludową i Niemiecką Republiką Demokratyczną, do umocnienia jedności i zwartości wielkiego obozu socjalistycznego i międzynarodowego ruchu komunistycznego i robotniczego — w interesie socjalizmu i pokoju”.

Berlin, 19 października 1962.

Podał *Józef Muszyński*